Број 49. У Новом Саду у петак 5. (18.) марта 1910. Година XLV.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. за четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. за све стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЈОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

У Араду и Сомбору.

Истог дана, када су српски радикали у Сомбору одржали збор држао је и гроф Стеван Тиса дуг говор у Араду. Ми смо о збору у Сомбору донели опширан извештај. На том збору био је и вођа мађарских независњака Јуст Тиса је пак прикупио своју странку у Араду, да ју последњи пут ободри, да се око њега групише и да не напушта начело, које је његов отац, Коломан, пуних петнаест година бранио

Чудна је судбина хтела, да се Мађари четрдесетосме странке састају и братиме са Србима радикалима у Сомбору а да у Араду, који с оне стране Тисе лежи, Тиса држи говор у корист Аустрије, која је баш у том месту пре шездесет и једну годину повешала тринаест војсковођа мађарског рата за ослобођење. Поборници мађар ке народне струје од 1848. братиме се са синовима својих српских противника из тог доба, а у Араду диже гроф Тиса свој глас у корист Аустрије, која је Мађаре овог доба оковала у ланце бацала у тамнице и вешала..

Дабогме, да су ово само успомене на оно страшно и јуначко доба и са мађарске и са српске стране Ни најдаља помисао не улива у нами жељу да се то доба грађанског рата понови. Нека нас бог од те несреће сачува! Али из прошлости се црпи наука. И кад Тиса диже свој глас против Срба радикала у Араду и наше је право сетити га на оно, што ми знамо и осећамо. Гроф Стеван Тиса одличан је говорник и страстан политичар, али из душе народа он не уме да чита, не из српске, не из друге, него ни из — мађарске.

Српско радикалско братимљење са Мађарима четрдесетосмашке странке у Сомбору, са свим је наравна политична појава. Мађари су увидели, да се са Аустријом више у онаким околностима не може живети, у којима се досад живело. Аустријска хегемонија над Угарском не подлежи никаквој сумњи Овака Угарска, каква је данас, само је боља провинција Беча и Аустрије. Онде се прави спољна политика, онде је центар војске и свих финансија онде је седиште заједничког владара, онде се све израђује што се Угарске тиче. Од ове и оваке Аустрије хоће да се Угарска ослободи Неће да њоме прекине, неће да се одњеоцени, него хоће само оно да узме што је њено. И у тој борби Српство јој мора помагати. Та борба нити је тајна, нити против целокупности, него у корист Угарске којој и ми припадамо Ми смо некад силом прилика помагали Аустрији против Мађара и оковали с њима и себе. Сада то не смемо и нећемо више. Ми хоћемо да Угарска буде економски јака, а онда ће и нама бити боље Ми не помажемо туђина, како то извесни људи са српске стране говоре, који су научени да политику праве мимо Мађара, него помажемо себе и Угарску, чија невоља се и на наму толико пута осећала. Аустрија је пуждала слабе Мађаре да нас гњаве, а слаби Мађари су то чинили као извршиоци бечке воље и германства Аустријског. Обећавало нам се у борби против Мађара свашта, а није нам се ништа дало, а што се Мађарима дало, то је била милости ња да више не иште. Политика divide et impera (Поцепај па владај).

Збор у Сомбору и састанак овде са Мађарима из логора 1848 странке, није дакле случајан изборни чин био, него је то био израз собе стране са зрелих прилика. Мађари не могу више живети од раздора у својој земљи и не могу се у својим приликама ослањати на одлуке из Беча Они хоће да своје послове отправљају сами јер, од ослобођења од Беча до споразума са угарским народностима само је један корак. Данас је то јасна ствар исто тако нама није тајна, да ће бити тешкоћа Али и у политици важи оно старо: labor improbus omnia vincit Најпосле који је споразум у животу народа лако испао и који успех није коштао труда и зноја? И тај ће споразум зноја стати Зар није Угарска и најмањи уступак и најмањи успех према Аустрији платила тешким новцем?

Ми се зато не жацамо рећи, да ствари Угарске сматрамо и својима Зато се и разилазимо с Тисом, који хоће стару подчињеност Угарске и који жели да Мађари и даље живе у раздору са својим немађарским сународницима Та је политика ненаравна и антиугарска. Она је политика силе. Отац Свевана Тисе Коломан, борио се пуних петнаест година против народности. И какав је успех био? Био је тај, да ни једну народност није сатро да ни једну није ослабио и да ни код једне није отпорну снагу сломио. Он је затварао и оковао ланце прваке старе српске народне странке, али је тиме оковао Угарску. Кад је 1890 морао одступити, ствар је стојала, тако као да Тиса ништа није радио. Допао се и допадао се у Бечу, за које је ланце ковао немађарским народима, али није потчинио народности, јер то није било ни могуће, него је потчинио Угарску Аустрији.

Ми смо већ небројено пута написали, да данашња Угарска није више Угарска Лањаја и Тисе, него са свим друга. Не може се старо повратити. Ко би хтео да се данашњи Мађари боре буздованима и мотикама за своја политичка права, тај би био смешан У Угарској су сазреле идеје запада и оне продиру све више. Стеван Тиса ту модерну борбу хоће старим оружјем да обустави. Он хоће српске радикала да оцрни као непоуздане и нелојалне, Мађарима опасне, али с тим оружјем средњег века борио се и Раух, па као што знамо без успеха Да се осврнуо и погледао на оно место где су 1848. његових тринаест сународника вешани, видео би, да је неумесно говорити тако. Говор у корист Аустрије можда је био уместан на којем другом месту, али у Араду га ни један угарски патријота не би требао држати.

Тиса га је могао у такој близини Сомбора држати Он је, а и то смо већ рекли, човек страсти и освете. Његовог су оца мађарски 1848 ши срушили. И за тај пад оца, Тиса син не штеди никога. Он хоће поред слабог и неспособног Хедерварија власт. И он ју може помоћу Беча за неко

ПОДЛИСТАК.

НЕЗВАНИ.

Свеколика природа као да се спрема на велики починак. Суморни дани позне јесени. Природа се спрема на починак, да после одмора опет свој рад настави.

Природа ради. Она је господар свега и свачега, диже и спушта, греје и хлади, влажи и суши, снажи Све силовито временом сломије и себи подвргне, јер је природа вечна.

Тишина, мир овладао. Небо без својих див-украса. Облаци се сакупљају, те кад тад дубоку тишину просече брзи лет муње и осветли подалеко околицу; све забите закутке, двор и колибу, и сваком казује, да нема ничег скривеног, а ни оног, што неће моћи светлости и удару подлећи. Она са небеских висина својим севом и брзим летом свако биће упућује на вечног господара, природу, али и опомиње, да долази и онај изненадни тренут, где својом моћи изненада удара и себи подвргава.

И те појаве, која је прекидала гробну тишину, нестаде, а настаде и наступила је дубока, непарушава тишина.

Ноћ.

По кад-икад ову тишину за неки часак прекида лавеж паса, који одано пазе и чувају имање свога хранитеља, те верно пазе, да се незвани не приближи имовини тој. Но тај лавеж у немој тишини не буди људе из сна.

Ноћ.

Над свима овладала моћ природе, тишина. Из блиске висине се од једном зачује непријатан глас, који ти чисто кроз срж пролази. Немило крештање ноћне тичурине, која чека на свој плен да своју прождрљивост засити. Својим оштрим очима сева кроз мрачну ноћ, устремљује се на плен, носи га са собом и уништава. И опет тишина.

Ноћ.

У дубокој тишини нашао је радник у својој скромној соби на постељи свој одмор, чекајући да њим овлада сан, који ће га окрепити, да после починка свеж и крепак опет настави рад. Дубоким сном овладан, слатко спава, непомично, само лако дисање показује да је у животу.

Први сан овладао радником. Поноћ прешла. Сан попушта, а из близине долази испрекидани непознати шушањ и привлачи му пажњу, да радознало ослушкује.

Природа је још мирна. Радник мирно лежи на својој постељи. Очекује тишину и сан, да се даље крепи за рад. Али узалуд. Онај шушањ се приближује и све боље чује.

У мраку, отворених очију лежи радник на својој постељи; уместо сна, ослушкује; уместо слутње, чује у непосредној близини неки шушањ мицања, а маштом као и откуцај туђег срца. Није се преварио. На свом телу осети лагану туђу руку, која га одједном за врат стегне. И зачу речи: Мир, живот ти је у мојој руци! Дај новац!

Наступео тајац. Радник од изненадног напада једва долази себи и запита: Ко си; шта хоћеш?

— Д лазим непознат и незван. Дај новац, јер га ти имаш Зарађујеш лепо и штедиш. Ја новаца неман, а требам га. Дај јер нећу чекати Доста сам дуго на тебе чекао, док сам те пронашао, а знам да оно, за чим ја тежим, ти имаш. И последњи пут ти кажем: Овамо новац!

Наступа опет тајац, иза којега радник одговори:

— Кад мора бити, да ми ти незван зараду односиш, ено ти моје одело, у њему је све моје зараде и уштеде.

Незвани скине руку са тела радникова, али га из погледа не упушта. У соби се

време добити. Али у борби коју већ сада он почиње, он мора подлећи као што је већ правило да старо подлеже новијем. Он ће узвитлати Угарску, као што је то већ урадио 1904 кад је угарски министар председник био, а из те ускомешане Угарске изиће опет Угарска независњака, јер је будућа, јача и подмлађена Угарска једино на темељу програма ових могућа. Та странка за моменат може и потиснута бити, али само за моменат. Тиса, који је бајаги неки либерал, а у души феудал и реакцијонац, то ново доба не може задржати. И његов се отац тој бујици одупирао с либералном странком, али најпосле морао је одступити да се више не појави.

У Сомбору и Араду две су се струје угарског политичког живота огледале. Стара и аустрофилска и чиста угарска. Ми смо се овој потњој придружили, јер она гарантује и Мађарима и народностима боља времена. Тиса зато узалуд мами народности. Под његовом заставом за нас нема спаса и мира. То се види и отуд што се после његовог говора у Великом Вараду нико није њему прикључио. После Арада још ће мање.

Сомбор. — о —

Нови Сад, 5. марта.

Политички положај у Угарској. Министар председник Куен упутио је председнику угарског сабора писмо, у којем га моли да сабор сазове за 21. март п. н. У отпису вели Куен, да му је стигло краљево ручно писмо упућено угарском сабору, којим се угарски сабор сазива за речени дан. Председник сабора на основу тога сазвао је саборску седницу за понедељак 21. марта п. н у 10 часова пре подне. Слично писмо упутио је Куен и председнику горњег дома. На основу тога потпредседник горњег дома барон Коломан Кемењ сазвао је седницу горњег дома за понедељак 21. марта п. н у 4 часа после подне.

*

У политичким круговима са великим нестрпљењем очекује се састанак сабора и круже сваковрсне вести, нарочито о оптужби Јустове странке против владе. Међутим се из кругова мађарске независне и 48 странке (Јустове) чује, да ће извршни одбор тек у недељу држати своју седницу и закључити коначно држање странке у сабору. Решиће и питање, да ли ће странка ићи у будимски краљевски дворац где ће надвојвода Јосиф као краљевски повереник на свечан начин распустити сабор Из расположења посланика независне странке даје се закључити, да странка неће ићи у будимски дворац. Њено је давнашње начело, да краљ престону беседу држи у сабору, било при отварању или затварању овога. То је један разлог, а други је, што странка сматра скроз неуставним чином, да се сабор распушта у ванзаконском времену (екс лексу). Неодлажење независне странке у будимски дворац неће бити демонстрација, како то пишу владини листови, већ потиче из најозбиљнијих уставоправних разлога

*

Сад у суботу ће конзервативци одржати у Будимпешти збор, заузеће становиште против демократске реформе изборног права и прећиће у Тисину гарду. Тиса ће на том збору изнети своје становиште и разлоге, зашто је само за врло умерено проширење изборног права.

*

Листови мађарске независне и 48 шке странке оштро нападају Кошутову странку и њене поједине чланове и посланике. Нападају их, што и јавно и тајно шурују са Тисом и што хоће чак свој угрански срез да уступе Тиси да се тамо кандидује за посланика. Истичу, како 20—25 Кошутових посланика јавно шурују са Тисом против општег тајног изборног права, дакле, против свог рођеног програма.

*

Сви знаци и појаве сведоче, да је Тиса Куена посве притиснуо у страну и повео своје коло. И мађарски, а нарочито неки бечки листови виде то и веле, да су Куенови дани избројани. Виде, да се неће моћи одржати и да ће га избори за сабор срушити. Све кад би се и оправдале његове наде, да при изборима добије већину, то ће против себе ипак у сабору имати јаку опозицију од најмање 180 посланика, а и то га мора оборити. Бечки „Цајт“ отворено види, да ће се у Бечу ускоро и опет морати покушати, да се доведе до споразума са опозицијом т. ј. са мађарском независном странком.

*

У клубу мађарске независне и 48 шке странке влада најбоље расположење. Из свију крајева стижу најповољније вести, да ће изборна борба довести мађарску независну странку до победе.

Политички преглед.

Руска спољна политика. Штампа руског министарства спољних послова била је разгласила, да ће руски министар спољних послова, Извољски, држати у думи исцрпан говор о руској спољној политици, и ово се очекивало са великим нестрпљењем не само у Русији већ и целом свету Међутим најновије вести из Петрограда јављају, да је цар „самодржац“ забранио Извољском да о том говори, и с тога је Извољски у седници думе само са неколико речи оправдао буџет министарства спољних послова, а за тим је одмах отишао из седнице. Тада је Миљуков напао оштро руску спољну политику, наводећи, да је скроз погрешна Била је погрешна и за време анексије Босне и Херцеговине и за све време после анексије. Многа питања на Баккану остала су нерешена, тако критско питање и питање Македоније, где се спрема бура. Известилац Крупенски покушао је да брани Извољскога наводећи, да није часно нападати Извољскога, кад му је цар забранио да говори — Хомјаков, председник думе, дао је Миљукову за право и опоменуо Крупенскога. То је у думи изазвало бурно одобравање. — Посланик Туришковић такође је оштро напао руску спољну политику, велећи, да је на страни претрпела само поразе. јер није имала руско народно обележје. Руски конзули у другим државама су странци, а посланици на страни постали су неутрални, јер од ране младости не живе у Русији већ у страном свету. Прешло се за тим на дневни ред, а опште је уверење да је цар за сад спасао Извољскога само својом забраном. У руским политичким круговима превлађује мишљење да се Извољски неће моћи више дуго одржати.

Трговински уговор између Аустро Угарске и Србије Најновија вест из Беча јавља, да је решено и да су послата већ упутства аустроугарском посланству у Београду у погледу преговора око трговинског уговора са Србијом. Ти преговори отпочеће у Београду после Ускрса а њима ће присуствовати и аустроугарски посланик гроф Форгач.

Одужимо се чика-Јови.

Скоро ће се навршити шеста година, откад нас је оставио за навек највећи песник српски, наш мили чика-Јова Змај. Уверена сам, да је у ономе тренутку сваког Србина срце заболело и да је тада заплакало много и много деце, која су већ могла његове пе ме декламовати, а и да су многу сузу жалосницу пролили одрасли људи, који су га познавали лично или из његових дела, иако су се налазили далеко од оно неколико стопа земље, у коју су смештени чика Јовини земни остатци.

Није празна реч, кад се каже: докле год Срба има, спомињаће се чика Јовино име, јер ће његова песма у истину ићи од уста до уста до века... док је српског имена и колена.

Кад се чика-Јова из Загреба преселио у наш мили Срем, у Каменицу, онда су га многи посећивали. Али многи од тих, који су жељни били, да виде човека великог духа, нису могли бити примљени, јер је чика Јова врло боловао.

И приближавао се кобни дан, кад се он раставио од свога народа, кад је његова лира умукнула, кад је његово перо остало осамљено, нетакнуто..

Три недеље пре тога дана долазили су изасланици рум ког српског певачког друштва са молбом, да то певачко друштво буде примљено од чика Јове. Сви смо знали, да је то скоро немогуће. Али ипак, ипак је чика-Јова примио своје миле Румљане, с којима је јако симпатисао.

Свакоме Румљанину, који је тада посетио чика Јову, биће живо у памети, какав је то дирљив призор био. Једва се држећи на ногама изишао је у другу собу и сео је у наслањачу. Многим и многим женскима, а и мушкима навреле су очи сузама, кад су видели како је чика Јова ослабио и да ће нас за кратко време оставити наш најмилији песник, чије су нежне песмице изговарала њикова уста још у детинству.

И чика-Јова пружио је свакоме с пуном љубављу своју руку, ону милу, малу руку, која нам је његове мисли ставила на хартију.

Мало по том изговорио је својим гостима најдирљивије речи. Он се управо тада био опростио од целог српског народа... И сваки посетилац га скоро са побожношћу слушао — занемили су сви, њихова срца су се отворила и они осетише како их је ђеније својим крилима додирнуо.

А четрнаест дана после тога налазио се чика-Јова опет на истом месту у оној соби, али — мртав.

чује кретање и преметање. И незвани је доспео до свога плена. Одмиче се опрезно истим правцем којим је и дошао, однесе новчаник и имовину штедљива радника.

Опет тишина. Радник, после не дугог размишљања о свему, устаје са постеље и види, како му се овај покварени човек увукао кроз прозор у собу и поробио га. Раднику се више не спава. Забринут излази из свог стана и тражи помоћи, да незваном у траг уђе.

Природа и даље господари, ради. Ломи се дан од ноћи, мрак од светлости. Поткад муња све осветли, топле капљице кише падају, ваздух свеж, све мирише. Све је још мирно; само се са свију страна чује весело кукурекање петлова.

Час јаче, час слабије, час престаје.

Ноћ је још.

Али све душе у свој соби не уживају ову дивну ноћ у сну и одмору. На постељи лежи болесник човек средовечан. Крај постеље седи жена, нешто млађа. Подсећа га на доба прошлости; прича му слађане снове живота; крепи га уздањем и бољитком у будућност, јер још није доба да се на вечито растају. — Та то се и не може збити, јер су заједно били у животу, па желе и у вечности. Она је здрава, оздравиће и он, па ће даље овај живот заједнички проводити. Скоро су једних година; у доста су блиском добу угледали светлост дана, а заједнички желе да буду савладани вечним сном. После тих утешних речи, устаје са свога места и леже у постељу. Болесник се нешто умирио, дише полагано, лежи непомично.

Тишина. Зора се указује, тмина попушта, природа се буди. Тишина и даље влада. Само нечујно, незвано долази глас тих, једва чујан до ушију нашем болеснику и позива га к себи, тихо али одлучно, без одлагања. Болесник је потпуно присебан. Под утиском утешних речи своје жене, хтеде молити, али — узаман.

Све преста. Дисање се прекида, тело оста непомично. А незвани одлази, јер је учинио своје. Један се живот угасио, наступио је сан вечнога одмора, ма да је зора већ заменила ноћ.

Природа, господар свега, један је живот угасила, али зато све остало креће на рад и напред Једно одлази, друго долази, у природи нема застоја — нема краја.

У Новом Саду почетком 1910.

Жравица Огњанов.

Румљани беху последњи, које је чика Јова примио.

И сада после шест година треба баш Румљани као први, да се покрену и да се одуже, ма у неколико, незаборављеном песнику, да се одуже исто онако, како то чине и други образовани народи према својима великанима а то је, да му дигну споменик у својој средини. Тада ће многе матере моћи одвести своју дечицу пред лик чика Јовин и ту казати: „Види, злато моје, то је наш мили чика Јова, који је створио оне лепе песмице, које сам те научила. Ја сам га лично видела, неколико дана пред смрт његову...“ И слабачке дечје ручице положиће на споменик чика Јовин један стручак цвећа, а цвеће је покојни песник силно волио и у свакоме детету видео један мален цветак.

Држим, да ће се Рума и околина њена живо одазвати и учинити све, да се одужи чика-Јови и његовој сени и да ћемо ускоро угледати први споменик, који подиже благодарни народ своме великану — песнику, а тиме ће се пружити још један доказ више, како српски народ уме да поштује своје велике и заслужне људе.

Милева Миладиновић

Вести из места и са стране.

Војници у Бијељини

Недавно је кратка вест јавила о неким нападајима војника на грађанство у Бијељини. О том догађају сад јављају опширније. Наиме у Бијељини је један гостионичар држао неко веселье, те тога дана није хтео никога служити вином за паре. Ко би пак дошао он би га звао да пије и весели се с осталим гостима му. Тако упадоше у гостионицу и три уланела. Гостионичар их понуди литром вина, што војници примише. Но војницима убрзо нешто не би по вољи и почеше вређати госте па и гостионичареву мајку. Коло које је ту играло поремети се и свет се поче скупљати, јер се држало да ће доћи до туче. Но до тога у први мах није дошло, јер је једном пешадијском нареднику пошло за руком да изведе напоље она три зловољна уланера. Унутри опет поче веселье и игра, но на жалост само на кратко време. Пред вратима гостионице с поља накупила се гомила војника, од којих неколицина почела ударати сабљама у врата. Они изнутра узбунише се и неки тражаху да се војници примире и удале од куће. Ову опомену су војници узели за увреду, те почеше се и камењем бацати на гомилу искупљеног света. Преплашени свет се дао у бегство, а војници сипаху за њим читаву кишу камења и цигља. Након једног сата дошла је војничка патрола, која се према свету такођер није лепо понашала. Тек око осам сати кад је дошла жандарска патрола повраћен је ред и мир. Због целог овог догађаја и нападаја војника, грађанство је предало притужбу на земаљску владу. Очекује се да ће војна надлежна власт овај случај испитати и кривце казнити.

Учитељицама забрањена удаја.

Земаљски сабор Доње Аустрије усвојио је с огромном већином гласова законски предлог, којим се учитељицама државних школа забрањује удаја т. ј. ако се која учитељица уда, губи место. Овај закон не важи за оне удате учитељице, које су већ у звању, а свака нова учитељица мора се обвезати, да ће свој живот посветити искључиво школи и да о браку и не мисли. Учитељица ће изгубити звање, ако и није потписала реверс, а уда се. Женска су друштва у Бечу протестовала против овог закона и назвале га срамотом модерне културе. Сазвале су у тој ствари велики збор ради безобзирне акције против земаљског сабора.

Марјановићка на слободи

Као што је познато, Марјановићка је била од полиције задржана и пренесена из Осека у Загреб. Држало се, да је она послала отровне пилуле штапским официрима у Бечу. Међутим, сад ствар тако стоји, да је Марјановићка слабо, или баш и није умешана у ствари отровних пилула. Још увек стоји тврдо, да је једини Хофрихтер крив због оних пилула. Овим се и даје тумачити, што је загребачка полиција за добро нашла, да пусти Марјановићку на слободу. Поред највећег труда приликом истраге није се могло утврдити, да је Марјановићка купила онај отров и послала часницима. Но уза све то је ипак остала под сумњом Пуштена је на слободу, али условно: да за неко време мора остати у Загребу. Полиција се нада, да Марјановићка још увек може бити сукривац у Хофрихтеровој ствари. Ако се то докаже, да је полиција при руци. За то ће Марјановићка остати у Загребу.

V Домаћи концерат Бајићеве музичке школе

биће сад у недељу после подне у четир сата у свечаној дворници хотела „Јелисавете“. Из љубави према музичком образовању омладине суделоваће гђа В Вулко Варађанин, гђа И. Јуба, гђа Б Сергер, гђа З. Вучетић гђа Д. Палмаи, др Ђура Трифковић и г. Е. Сакс. Улазак за ученике музичке школе, њихове родитеље и пријатељима управи и суделовачима бесплатан.

Железничарски страјк у Америци.

Из Њујорка јављају, да је 25 хиљада влаковођа и ложача ступило у страјк и престало да ради. Уједно је упутило проглас и на све остале своје другове, те ће се страјк без сумње протећи у још јачој мери. Пошто је сврт и промет застао, то 150.000 радника стоје без посла На западу пруге Чикаго—Њуорлеан железнички промет посве је престао. Страјкачи траже да им се плата повиси са 12% и траже, да се поједини чиновници не могу унапредити без надзора и решења једног одбора, кога ће они нарочито у ту сврху бирати Тврди се, да је нарочито железничаре огорчило неправедно и неоправдано унапређење појединих њихових другова. Тако су многи млађи без икаква разлога унапређени, а прешло се опет преко старијих, такођер без икаквог разлога Железничка управа умолила је владу Удружених Америчких Држава да посредује између ње и страјкача. Влада ће се примити те задаће и држи се да ће јој поћи за руком да доведе до споразума. Штета услед овог страјка сваког дана и огромнија.

Олакшица учитељима за железнички подвоз.

Будимпештански листови јављају, да ће угарски министар трговине дати и општинским и вероисповедним учитељима право, да путују железницом у пола цене, као што већ имају државни учитељи. Но ипак се општински и вероисповедни учитељи неће у свему изједначити са државним учитељима, јер ће им се дати ова олакшица само за особне возове, а не за брзе, а државни учитељи имају право да и брзим возом путују у пола цене. Хоће ли се ова вест обистинити, видеће се ускоро, а свакако пре него што се распишу нови избори за угарски земаљски сабор.

Алкохолизам у старом веку.

Занимљиво је питање од када је човечанству познат алкохол? Ту скоро изашла је у Минхену интересантна књига др. Грубера: „Историјски податци о алкохолизму.„ У њој писац вели: Немогућно је утврдити тачно почетак употребе алкохола — готово — нема почетка, као што и сама историја нема почетка. Кина и Јапан имали су још пре четири хиљаде година своје вино од пиринча — и није неинтересантно да је се у Јапану — суке, такође једна врста дестилата од пиринча, почео употребљавати, као умеренији алкохол, да би се спречила злоупотреба опијума. Снага овога вина од пиринча за опијање није сматрана особито великом; али је ипак Јуте, кинески цар, у оно време, када је „санчу“ пронађен, окусивши мало од њега, рекао: „Колико ли ће несреће произићи за Кину од овога напитка! Нека се проналазач његов протера изван граница царства и нека му се никада не допусти повратак!“ Није познато да су за Кину из жуђе за пићем произишле ма какве особите штете. Напротив Кина је земља, која је од старина увек умерено употребљавала алкохол, док је злоупотреба опијума највише цветала баш у кинеском царству. Од како су протумачена египатска писмена на пирамидама и папиросима, дознајемо из њих да су стари Египћани справљали врло добро пиће од јечма, ма да и Херодот на једноме месту вели: „Они пију вино справљено од јечма, а у земљи немају нигде ни једне лозе.“

А да се у употреби овога пића није увек одржавала умереност, види се из једне приче истог писца, по којој су сви, који би присуствовали полагању какве мумије у гроб, говорили: „Погледај на овога, пи и буди весео; кад будеш мртав, бићеш као овај!“

Осим тога стари Египћани су имали врло много песама, у којима се пиће славило Код Египћана су врло много пиле и жене, а не само људи; многе су од њих са појединих весеља морале носити кући њихове слуге. То се јако даје распознати и на појединим сликама, заосталим из тога времена. Али изгледа, да у Египту прекомерна употреба пића није била забрањена само са гледишта трезвености и уљудног живота већ се чини да су код њих били довољно јасни и појмови о штетним последицама за тело од прекомерне употребе алкохола. Тако је, на пример, на једном папирусу, нађено у Теби 1847 год забележено: „Бедан је онај, који свој стомак преоптерећује или који траћи време у безумности (у прекомерном пићу?).“ Египат је имао велику културу у ранијим временима. И није никакво чудо, ако се у старим грчким песмама, као и у староме грчкоме миту опажа утицај ове културе. Тако на пример, Хомер у Одисеји на једноме месту вели, да је у Египту сваки човек лекар и да својим искуством превазилази све остале људе А на једном месту опет и он говори о томе, како Египћани имају један напитак, који је у стању да као и вино ослободи човека од свике бриге На једном месту у „Одисеји“ потсећа, како је Кирка другове Лертијадове напила неким особитим напитком, које је справила једна муза, те су они заборавили на своју постојбину. Исти такав напитак спомиње се и у „Илијади“. То је пиће, према опису, у „Одисеји“ и „Илијади“ било састављено од вина, брашна и меда. Према томе изгледа, као да су стари Грци из времена Хомерова знали за справљање извесног пића, сличног пиву. Међутим, према подацима које је сакупио др. Планиц, то није тачно. Под овим пићем, овако описаним у Хомеровим делима, названим планинским вином, треба разумети јако црно вино, које успева у близини Смирне. Грчка није познавала никакво пиће налик на пиво, али је лоза на њеним рудинама успевала напредно добро Драгоцени плод лозин био је посвећен богу Дионисију (код Римљана названом Баху), богу коме је углед све више растао, што су више расла богатство и моћ Јелина. Све особине, које су приписиване томе богу, биле оне особине, које има вино и пратиоци, који су придавани томе богу, потпуно су одговарали оним људима, који се сасвим одаду пићу. Грци су тачно познавали снагу вина и сматрали су као неуморност пити га непомешаног водом. У опомени, коју је песник Хезиод писао своме брату Персеју, налази се и ова реченица: „Кад чкаљ увене и кад попац своју јасну песму запева, тада одмори угрејано тело у ладовини и поткрепи се вином од нексоса, помешаном са бистрном водом са извора“. Врло су оскудни подаци које имамо из списа грчких писаца о рђавом дејству алкохола. Отуда знамо, да је брзо пропадање грчке надмоћности ишло упоредо са повећањем чулних уживања и одсуством сваког морала; што тако у Алибијаду, томе тако обдареноме, али тако слабога карактера, човеку можемо видети најбољи пример, како безумна прождрљивост води и до највеће моралне и политичке штете. Од грчких писаца знамо, да је Александар Велики, у тренутку кад је својим делима био задобио цео свет, када се већ био дигао до висине богова, учинио је најнесрећнију погрешку у томе, што се био одао прекомерном пићу“.

Брзојави „Застави“.

Стигли 5. марта.

Угарски сабор.

Будимпешта Посланик Имре Иванка пријавио је председнику сабора да хоће прешно да интерпелише у ствари трговачког уговора са Румунијом.

Пут султанов.

Цариград Султан ће у пролеће на подужи пут. По свој прилици посетиће Београд и Софију.

Министарски савет.

Будимпешта. У 10 часова био је министарски савет. Утврђено је држање владе у сабору.

Одступање Извољског.

Петроград Извољски ће по свој прилици бити руски посланик у Берлину.

Одговорни уредник: Константин Брадваревић

Трговина.

Нови Сад, 5. марта 1910. године

Пшеница прве каквоће стара 26 к — п до — к — п.
Пшеница нова — к — п до — к — п.
Пшеница средња 25 к — п — до к — п.
Пшеница лакша — к — п до — к — п.
Раполица нова 18 к 20 п до — к. — п.
Јечам нови 13 к 20 п до — к — п.
Зоб нова 14 к 20 п до — к — п.
Кукуруз у зрну нов 11 к 60 п до 11 к 80 п.
Кукуруз у клипу нов — к — п до — к — п.
Маст 178 к — п до 180 к — п.
Сланина 178 к — п до 180 к. — п
Сланина пушена 178 к — п до 180 к п.
Пасуљ 21 к 22 п до — к — п
Лањик — к — п до — к — п

Стање воде под Новим Садом.

17. марта било је 299
18. марта било је 287

Штампа 001 до 006

†

Тужним срцем јављамо, да нам се на навек у вечност преселио, наш никад незаборављени супруг, брат, отац и шогор

Душан Пауновић

учитељ у Дубовцу

20 фебруара (5 марта) у својој 38-мој години.

Нека је овим путем најтоплија благодарност изречена свима онима, који нам у нашој преголемој туги и жалости утехе пружише.

Нека је захвалност пречасном парох свећенству, који указаше последњу почаст, како у Дубовцу, тако исто и при преносу покојника у Црвену Цркву и то: пречасном господину Прокопију Милошевићу из Соколовца, Кузману Јовановићу из Дубовца, Јовану Срећу из Гаја, Жарку Обреновом из Паланке, Димитрију Стојановићу из Црвене Цркве и Милораду Игњатовом из Дупљаје.

Нека је захвалност пречасном господину пароху Жарку Обреновом који се у Дубовцу у дивном говору опростио са својим пријатељем и другом, тако исто и господину Милутину Ђурићу учитељу из Дупљаје, који се у Црвеној Цркви при дочеку у лепом говору опростио од свога колеге

Нека је захвалност свима онима, који положише венце на одар покојников као: „Српска земљорадничка задруга у Црвеној Цркви свом оснивачу“. Учитељско удружење ковиначког среза. Г. Душан Каракашевић у име месног школског одбора. Габор Фазекаш кум и породични венац.

Нека је захвалност учитељу и учитељици из Црвене Цркве г. Сави Беутури и госпођи Катици Беутура, који са свом школском децом дочекаше ван села земне остатке покојникове.

Нека је благодарност црвеначком певачком друштву, које је под управом Живе Новаковића онако лепо и складно појало, свом добром и никад незаборављеном сељанину.

Нека је захвалност г г. учитељима: Котурачу, Поповићу, Ваки и госпођи, Марјановићу, Бесерђану, Савићевој и т. д.

Нека је благодарност кумовима нетарошима Ђорђу Шушурјану и госпођи из Црвене Цркве и Кости Лукићу и госпођи из Соколовца.

Нека је и гостима из места и са стране исто захвалност у име ожалошћене породице.

Не можемо да не благодаримо нашем комшији Андрији Секулићу, који нам се нашао у последњем часу и који му је и свећу додао и тиме нас много задужио.

Нека је благодарност свима Црвенчанима, који у онако лепом броју дочекаше ван села земне остатке

Још једном, нека је свима благодарност за нашим никад незаборављеним покојником.

У Дубовцу, 26 фебруара 1910.

Даница, супруга; брат **Јоца**: снаја **Катарина**; сестра **Олга**; зет **Венијамин**; деца: **Мара, Дејан и Мирјана** и свија **Вукосава**.

281 1—1

Бр. 1801. / ex 1909/10.

Продаја вина.

Властелинство Рума продаје из свог подрума путем јавне дражбе око **420 хектолитара вина** сопственог рода из 1908. г. и то:

око 260 хектл белог вина
око 90 хектл. црног вина
око 70 хектл. шилера вина

Дражба ће се одржати у уторак 5 априла о. г п р Рефлектанти нека тога дана у 8 сати ујутру дођу код властелинског подрума у Руми. Продаја обавиће се за свако буре у количини од 9 до 16 хектолитара посепце.

Ко жели да дражби присуствује мора претходно на руке изаслатом властелинском чиновнику положити вадиум од 100 круна. Ко се не може исказати, да је положио вадиум, неће се дражби припустити Исклична цена и цене, која се буде постигла биће по хектолитру вина без бурета и неопорезовано.

Као капару мора сваки купац по хектолитру 20 круна положити. Дотична количина вина мора се до 30. априла о. г. п. р. примити.

Сви даљи услови могу рефлектанти доznати на дан продаје.

253 2—4 **Управа властелинства**

КРОЈАЧКА РАДЊА
свештеничког одела и црквених утвари

Стеве Писаревића

Нови Сад

потребује стално

два кројачка помоћника,

првенство имају они који су већ у таким радњама радили Примају се и добри цивилни **кројачки помоћници, ступање одмах**.

208 1—3

Банкарско-комисионарска радња

СВЕТОЗАРА М. КОСОВЦА

у НОВОМ САДУ, Кошут-Лаушова ул. бр. 20.

препоручује се поштованој публици из места и околине. да врше ове послове:

Банкарски посао: Набавља брзо, тачно и јефтино новац на амортизацију по најповољнијој стопи и најповољнијим условима. Даље на хипотеку са укњижењем на I и II. место са најнижом каматом, а тако исто и на **ритске резерватске и иберландске** земље са потпуном исплатом зајма са најнижом каматом

Уједно ова радња **купује и продаје све папире од вредности** и припознате **лозове** све се обавља по најумеренијој цени солидно и брзо Радња се бави мењањем страног новца по текућем курсу **и најнижој стопи за провизију**, а такође **солидно и брзо.**

Ова банкарско-комисионарна радња бави се тачно и брзо посредовањем око купа и продаје разних имања, покретних и непокретних и у том погледу стоји у вези на све стране Провизија се исплаћује кад посао буде спроведен и перфектан.

Посао око осигурације: Радња се такође бави осигуравањем живота, осигуравањем девојачког мираза, против пожара леда и др

Посао око набавке и продаје материјала за гориво. Радњама на стоваришту велику количину **дрва и угља за гориво**, продаје по најумеренијој цени и наруџбине обавља тачно и брзо.

Завод за информације и намештање млађих: На свако питање у свима горњим правцима завод даје тачан и брз обавештај Бави се намештањем кафанског и гостионичарског особља. као: Главних келнера, келнера, собарица, покућара (Lohndiener) и т. д. Даље бави са намештањем послуге по приватним грађанским кућама.

А све тачно и брзо са умереним хонораром.

Молећи поштовану публику из места и са стране, да ме својим поштованим поруџбинама одликују.

1852 10—50

Стечај.

Код потписане општине има се попунити

чиновничко место

са годишњом платом од 1000 круна.

Дужности су 3—4 сата дневно у канцеларији уредовати, те тајничке и благајничке послове обављати. Јамчевина у износу годишње плате захтева се

Молбе се имају до 25. марта (7. априла) т. г. председништву потписане општине поднети

Српско православна црквена општина у Осеку, 28. фебруара (13. марта) 1910

305 1—3 **Председништво.**

Стечај.

На упражњено место

КЊИГОВОЂЕ

расписује се овим стечај.

Плата је књиговођи 120 К месечно.

Компетенти Срби морају знати перфектно мађарски. — Рок стечају је до 1. априла о. г

У Шајкаш Сентивану, 16. марта 1910.

Управа „Народне Банке“.

301 1—3

Млад трговац,

стар 28 година, потпуно усавршен помодно мануфактурној, галантеријској и кратке робе трговини, тражи себи стално место за

пословођу.

Исти заузима место већ пет година у једној великој трговини као пословођа, са врло добрим информацијама; говори српски, немачки, мађарски и румунски — Обратити се ваља на администрацију овог листа под именом „МАРЉИВОСТ“.

285 1—6

Мјешовита трговина

А. Николајевића

у Старој Пазови

потребује

2 млађа помоћника

за мануфактуру.

298 1—3

Шпецерајска и мешовита трговина

ЈОВЕ РАДОЈЧИЋА

У Земуну

потребује једног млађег скоро **ослобођеног помоћника.** Ступање 25. марта.

303 1—2

Гвожђарска и шпецерајска

ТРГОВИНА

ЉУБОМИРА ПЕТРИЋА

у Меленци

потребује једног млађег помоћника и два шегрта.

304 1—3

Шпецерајска трговина

М. К. МИРКОВА

Велика Кикинда

потребује **2 млађа помоћника и 2 дечка за шегрта**, који су из бољих кућа имају првенство.

258 2—3

МИКИН и СТОЈКОВИЋ

Централа: У НОВОМ САДУ — **Филијала: СТАРА ПАЗОВА**

Главна улица бр. 2, преко пута владининог двора код „ТИГРА“. — ТЕЛЕФОН БРОЈ 133.

Послуга брза и тачна! — **Роба увек свежа!**

Велика шпецерајска и деликатесна трговина

препоручују своје богато стовариште *брашна, разновсног сапуна, праве гром-есенције, плава камена, рафије, најбоље гуме за каламљење и штопилова, најфинијег вештина за јело*, велико стовариште шећера, кафе, пиринча, крупна и ситна грожђа, бадема, лешњика, смокава, чоколаде, шампањца, домаћег и француског коњака, рума и ликера, сваковрсног семења, *велико стовариште минералних вода*, сваковрсних *боја* за кречење, *лака* за патосе, *фирнајса* и *цемзле*, и све остале у овој струци спадајуће робе.

Пошто смо у вези са првим и највећим светским извозним трговинама и творницама и с тиме нам је могуће и цене тако јефтине ставити да се код нас свагда свежа и најбоља роба по најјефтинијим ценама може добити *на велико и на мало*.

Сваком нека је из своје сопствене користи препоручено, да се за набавку робе обрати на **велику шпецерајску трговину**

Микина и Стојковића,

у Новом Саду, „код Тигра“, преко пута владининог двора и у Старој Пазови у сопственој кући.

368 1 52

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.